

УДК 339.166.5

Стадник О.І.
аспірантКиївського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

СТРАТЕГІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЯПОНІЇ

INTELLECTUAL PROPERTY STRATEGY IN JAPAN

АНОТАЦІЯ

У статті викладено результати досліджень щодо стратегії інтелектуальної власності в Японії, доведено, що на сьогоdnішньому етапі розвитку, пріоритетним ресурсом є знання, котрі стають новою актуальною основою конкурентоспроможності діяльності економічних суб'єктів у сучасному глобальному господарстві.

Ключові слова: інтелектуальна власність, стратегія, стратегія інтелектуальної власності Японії, уряд, програма, економічний розвиток.

АННОТАЦІЯ

В статье изложены результаты исследований относительно стратегии интеллектуальной собственности в Японии, доказано, что на сегодняшнем этапе развития, приоритетным ресурсом являются знания, которые становятся новой актуальной основой конкурентоспособной деятельности экономических субъектов в современном глобальном хозяйстве.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, стратегия, стратегия интеллектуальной собственности Японии, правительство, программа, экономическое развитие.

ANNOTATION

In the article the results of researches are expounded in relation intellectual property strategy in Japan, it is well-proven that on the today's stage of development, a priority resource are knowledges which become new actual basic of competitive activity of economic subjects in a modern global economy.

Keywords: intellectual property, strategy, intellectual property strategy in Japan, government, programme, economic development.

Постановка проблеми. У період розвитку науково-технічного прогресу виробництво набуло наукомісткого характеру, з'явилися науково-дослідницькі інститути і проектно-конструкторські організації, що сприяли у формуванні інтелектуальної власності та розвитку законодавства з питань врегулювання інтелектуальної власності.

Проте не всі країни рівнозначно успішні в даній області, і зараз у високотехнологічному бізнесі, як і в цілому в сфері економіки, закріпили свої позиції три великі центри – США, Західна Європа, Японія, між якими відбувається основна конкурентна боротьба.

В якості національної ідеї Уряд Японії ще в 2000 році визначив курс на перетворення японської нації в інформаційне суспільство, зноване на інтелектуальній власності. З року в рік даною країною затверджується державна політика, що здійснюється органами влади, де першочергова увага приділяється винаходам, творчості і виробництву інноваційних товарів та послуг. Використання інтелектуальної власності в якості головного ресурсу в економіці –

єдиний шлях для підтримки лідируючого положення у світовій економіці для країни, яка обмежена в кількості природних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З часу Реставрації Мейдзі – комплексу політичних, військових і соціально-економічних реформ в Японії 1868-1889 років, що перетворив відсталу країну на одну з провідних держав світу, безпрецедентний розвиток японської економіки є основною темою багаточисельних публікацій. У всіх виданнях робиться спроба пролити світло на можливі мотиви та фактори такого швидкого перетворення країни, яка відчувала недостачу в природних ресурсах, в економічно розвинену державу. Такі спроби, наприклад, робилися минулим американським послом в Японії Едвіном О. Рейсчауером. Він вважає, багатократний ріст рівня життя з початку ХХ століття можливим лише завдяки інтенсивній індустріалізації.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Ситуація в Японії значно відрізняється від ситуації, яка склалася в Європі. Незважаючи на економічну стагнацію Японія зберегла лідируючі позиції по витратах на дослідження і розробки. Така ж сама ситуація і з кількістю досліджень та патентів. Значна відмінність Японії від Європи заключається в тому, що в урядових інститутах та промислових організаціях Японії управління технологіями та інноваціями є основним напрямом. У той час як Міністерство Освіти, Культури, Спорту, Науки і Технологій (МEXT) активно сприяє впровадженню управління технологіями і інноваціями в 40 університетах, підтримку даному напрямку надають Міністерство Економіки, Торгівлі і Промисловості (METI), і Національний інститут науки і технологій (NISTEP). Іншими словами, з метою збереження стійкої позиції лідера в сфері інновацій, Японія додає до традиційної інноваційної потужності переваги застосування управління технологіями та інноваціями, що є потенціалом для можливого подальшого росту та інноваційної конкурентоздатності. Така подвійність японської політики в сфері технологій та інновацій є цікавою з практичної та теоретичної точок зору.

Метою статті є дослідити державні стратегії в сфері інтелектуальної власності Японії як основні чинники економічного зростання.

Основні результати дослідження. Відповідно до результатів аналізу, наданим керівником Патентного відомства Японії в 1996 році, національна система управління інтелектуальною власністю японськими експертами була охарактеризована як негнучка і застаріла, а законодавство та державна політика в даній сфері потребували перегляду в зв'язку із оновленням та активізацією ролі інтелектуальної власності в інноваційній політиці Японії.

Основним двигуном у розвитку інноваційної політики Японії стало бажання досягнути західного рівня, слідуючи поглядам «вакон йосаї», які часто трактують як «японський дух, західні технології».

План реалізації стратегічних напрямів політики в сфері інтелектуальної власності Японії [1] базувався на підвищенні валового внутрішнього продукту та експорту товарів та послуг шляхом збільшення прибутків компаній за рахунок експорту продукції, яка базується на інтелектуальній власності; забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності у відповідності з міжнародними зобов'язаннями; розширення регіональних та міжнародних можливостей в сфері торгівлі шляхом гармонізації законодавчих актів у цілях зниження перешкод у торгівлі; стимулювання розвитку людського капіталу та його застосування в ключових галузях промисловості; перетворення знань у джерело національного багатства.

При розробці Національної системи інтелектуальної власності (далі – НСІВ) акцент Японії зроблений на системних змінах щодо наступних напрямів:

- національна патентна система повинна стати більш зручною, особливо для дослідників та керівників малих та середніх підприємств. Головним пріоритетом стало прискорення процедури експертизи патентних заявок для задоволення потреб користувачів. Першочерговий патентний пошук здійснювався на основі аутсорсингу – згідно з *Bloomberg Financial Glossary*, аутсорсинг – це купівля значної кількості проміжних компонентів у зовнішніх постачальників [2];

- скорочення строків патентної експертизи з 26 до 11 місяців до 2013 року;

- врегулювання відносин дослідників та роботодавців;

- переглянута роль університетів та дослідних інститутів, яким було надано право приймати участь у комерціалізації результатів досліджень, особливо фінансованих державою.

Додатково було поставлено завдання досягнути збільшення розміру відшкодування збитків, які присуджувались патентоволодільцям у випадку порушення їхніх прав.

У 2001 році була сформована група, завдяки якій було проведено Національний форум з питань стратегії інтелектуальної власності (далі – Форум). Під ціллю «Інтелектуальна власність: основна сила лідерства Японії до 2010 року»

(анг. – «*Intellectual property: powering Japan to the top by 2010*») у січні 2002 року опублікований список із 100 пропозицій Форуму, а також десятирічний план дій. Пропозиції охоплювали сім основних сфер – дослідження, освіта, приватні підприємства, органи державної влади, дипломатичну сферу (зовнішні відносини), законодавство і судову систему та були направлені на докорінний перегляд політики.

Поворотним моментом для Японії в сфері інтелектуальної власності вважається 2002 рік. У щорічному зверненні до Парламенту Прем'єр-міністр країни відмітив, що однією із національних цілей є підвищення міжнародної конкурентоздатності японських галузей промисловості шляхом правильного оформлення та використання прав на результати інтелектуальної діяльності в наукових дослідженнях. Під контролем Прем'єр-міністра була створена Рада з питань стратегії інтелектуальної власності. Проект документа був підготовлений у листопаді 2002 року. У цьому ж році був прийнятий Основний закон по інтелектуальній власності [3]. одним із головних нововведень закону можна вважати створення Штаб-квартири з питань інтелектуальної власності в рамках Кабінету Міністрів Японії (далі – Штаб-квартира).

Штаб-квартира є постійно діючим органом, діяльність якого базується на роботі Ради з питань стратегії інтелектуальної власності. Очолює Штаб-квартиру Генеральний директор, яким по посаді є Прем'єр-міністр Японії.

Оскільки керівництво Японії прийняло рішення щодо стратегічного розвитку економіки на основі активного використання інтелектуальної власності, Основний закон (глава 3) у цілях організації системи планування регламентує обов'язкову розробку та затвердження Програми інтелектуальної власності Японії (далі – Програма) та визначає вимоги до процедури її підготовки, реалізації та моніторингу застосування.

У рамках Програми інтелектуальної власності повинні бути вирішені наступні основні питання:

- 1) основні напрями політики в цій сфері;

- 2) конкретні цілі, які влада повинна ціленаправлено і планомірно реалізувати для створення, охорони та використання об'єктів інтелектуальної власності;

- 3) конкретні завдання, які влада повинна реалізувати в цілях підтримки та навчання в області інтелектуальної власності.

У Програмі також повинні встановлюватися конкретні завдання і строки реалізації. Відповідно до Основного закону обов'язковою є публікація проекту програми в мережі Інтернет. Штаб-квартира повинна забезпечити моніторинг реалізації Програми і оцінити досягнення поставлених цілей та дотримання строків. Передбачена обов'язкова публікація результатів у мережі Інтернет. За результатами аналізу ефективності реалізації завдань та оцінки впли-

ву чинних економічних та інших змін, Штаб-квартира повинна по меншій мірі щорічно актуалізувати Програму та вносити відповідні зміни. Таким чином, з 2003 року Японія щорічно затверджує Національну програму в області інтелектуальної власності.

Перша Стратегічна програма для створення, охорони та використання об'єктів інтелектуальної власності [1] затверджена владою Японії в липні 2003 року (дальше – Стратегія-2003).

У вступі до Стратегії зазначається, що інтелектуальний творчий цикл складається із трьох стадій – створення результату творчої діяльності, його правова охорона та наступне використання. Важливу роль у цьому процесі відіграють університети та дослідницькі інститути, в яких зосереджено більшість творчих ресурсів Японії.

Саме поставлена ціль – необхідність впровадження вказаного вище механізму, визначила структуру Стратегії-2003, яка складається із відповідних глав – створення об'єктів інтелектуальної власності, охорона та захист інтелектуальної власності, використання об'єктів інтелектуальної власності. Останні дві глави направлені на розвиток бізнесу в творчих галузях, розвиток людських ресурсів та підвищення громадської уваги до інтелектуальної власності.

Глава 1 Стратегії-2003 «Створення об'єктів інтелектуальної власності» вміщує перелік завдань, які направлені на збільшення фінансування процесу створення об'єктів інтелектуальної власності. Відповідні витрати передбачаються в щорічному бюджеті країни (фіскальний рік не співпадає з календарним і триває з 1 квітня до 31 березня).

Стратегія – 2003 передбачає створення системи оцінки результатів діяльності університетів та науково-дослідницьких організацій, які використовують інтелектуальну власність. Для цього Стратегія-2003 передбачає розробку «комплексних показників оцінки», які стосуються інтелектуальної власності. Він включає кількісні показники (наприклад, кількість отриманих патентів чи поданих патентних заявок), та якісні аспекти, такі як кількість ліцензійних договорів, сума доходів від таких контрактів, частота цитування в наукових статтях, створення штаб-квартири в університеті та інші. Дані критерії оцінки повинні бути використані при розподілі бюджетних коштів для відповідних фондів та інших ресурсів на її підтримку.

Стратегія-2003 також передбачає розробку правил співробітництва між промисловістю, академічними колами і органами державної влади з ціллю забезпечення більшої гнучкості при укладенні контрактів. Окремий блок питань присвячений завданням сприяння створенню нових підприємств у рамках університетів, мова йде про старт-апи (анг. – *start-up*) як продукти бізнес-інкубаторів.

Глава 2 Стратегії-2003 визначає напрями розвитку системи охорони об'єктів інтелекту-

альної власності, зокрема зусилля держави в цій сфері розподіляються по рядку конкретних напрямів.

Першим з них є вдосконалення системи правової охорони інтелектуальної власності. По даному питанню в Стратегії-2003 констатується, що компаніям необхідно швидко приймати ділові рішення в умовах інтенсивної міжнародної конкуренції і здійснювати більш прискорену патентну експертизу. Таке прискорення є обов'язковою умовою комерціалізації якісних винаходів та поживавлення економіки.

Уряд Японії поставив завдання щодо забезпечення патентного відомства необхідною кількістю експертів, використання досвідчених асистентів, проведення структурної реформи процедури надання заявниками клопотань про подання патентної заявки, розширення і вдосконалення функцій приватних організацій по проведенню патентного пошуку, посилення ролі патентних повірених. В якості тимчасової міри по скороченню портфелю нерозглянутих заявок стало залучення зовнішніх експертів на визначений строк роботи. Першочергово процедура прискореної експертизи повинна застосовуватися до заявок, що подаються університетами і малим бізнесом, іноземним заявкам і заявкам на винаходи, що очікують швидкої комерціалізації чи потребують невідкладного патентування.

Другим важливим напрямом є система захисту прав. Активне використання результатів інтелектуальної діяльності в економіці повинне супроводжуватися не лише підтримкою, але і вдосконаленням системи їх захисту. У цьому напрямку виділяються три аспекти.

По-перше, необхідне вдосконалення системи відшкодування збитків у випадках порушень і надання правовласникам необхідних засобів для судового захисту.

По-друге, з ціллю вдосконалення стримуючих ефектів проти порушень прав інтелектуальної власності необхідне посилення кримінальної відповідальності.

По-третє, необхідно вдосконалити систему врегулювання самих спорів. Було прийнято рішення щодо створення спеціалізованого судового органу Вищого суду по інтелектуальній власності. Одночасно в Стратегії-2003 було поставлене завдання вдосконалення знань експертів, що задіяні в системі судових спорів з питань інтелектуальної власності.

Оскільки розвиток національної системи правової охорони і захисту інтелектуальної власності неможливий без участі у вдосконаленні міжнародної охорони інтелектуальної власності, у Стратегії-2003 третім аспектом передбачені наступні напрями:

1. Сприяння зусиллям щодо створення глобальної патентної системи, у тому числі сприяння співпраці в області патентної експертизи:

- співпраця в області патентної експертизи з національними патентними відомствами інших країн у напрямку зменшення процесуального тя-

гарю на заявників, які подають патентні заявки в багатьох країнах, зниження робочого навантаження на національні патентні відомства і досягнення взаємного визнання патентних законів щодо патентної експертизи шляхом міжнародної гармонізації.

- Сприяння реформі Договору про патентну кооперацію в цілях створення системи, яка полегшить купівлю прав на міжнародному рівні.

- Сприяння купівлі прав у країнах, що розвиваються.

- Сприяння міжнародній гармонізації патентних систем.

- Створення міжнародних мереж для обміну інформацією по питаннях патентної експертизи.

2. Сприяння міжнародній гармонізації систем авторського права.

3. Сприяння розробці міжнародних правил по врегулюванню спорів.

В якості четвертого напрямку визначений аспект контрафакції. У главі 2 Стратегії-2003 виділені основи боротьби з контрафакцією і виготовленням піратських копій. Для захисту інтересів японського народу та компаній, а також для стимулювання до створення нових об'єктів інтелектуальної власності в Стратегії передбачено три блоки необхідних державних завдань:

1. Жорсткість мір на зарубіжних ринках:

- допомога в купівлі і захисті прав японськими компаніями в інших країнах;

- створення інформаційних мереж, що складаються із відомостей про контрафактну і піратську продукцію;

- застосування заходів проти виготовлення підробок і піратських копій у співпраці із державним та приватним секторами;

- активізація діяльності держави по відношенню до країн, в яких виявлені випадки порушення прав.

2. Жорсткість зовнішніх та внутрішніх правил:

- розробка національного законодавства, що обмежує ввіз товарів, які виготовлені із порушенням прав інтелектуальної власності;

- внесення змін у митне законодавство;

- вдосконалення кримінального законодавства в частині таких злочинів, як продаж підробок та піратських копій на вулицях;

- жорсткість правил, що стосуються порушення прав у мережі Інтернет;

- активізація діяльності щодо підвищення поінформованості громадськості.

3. Укріплення структур по боротьбі із підробками та піратськими копіями в державному та приватному секторах. У даному напрямку пропонується ряд спеціальних мір.

Глава 3 Стратегії-2003 присвячена використанню об'єктів інтелектуальної власності в економіці. Саме для вирішення проблеми, коли значна кількість патентів не знаходить промислового застосування та інвестиції в НДДКР не завжди сприяють економічному розвитку в Стратегії-2003 розроблений ряд завдань, які

стимулюють компанії використовувати такі активи в їх господарській діяльності.

Влада Японії повинна підтримувати зусилля компаній по розробці управлінської політики в рамках «Правил купівлі та адміністративного управління правами інтелектуальної власності», «Правил адміністративного управління комерційною таємницею» і «Правил запобігання втрат технологій». Типові документи опубліковані Міністерством економіки, торгівлі і промисловості в січні-березні 2003 року.

Глава 4 Стратегії-2003 вміщує необхідний комплекс завдань щодо захисту авторських і суміжних прав. Тут передбачені міри щодо вдосконалення договірних зобов'язань та судової практики.

Кінцева п'ята глава Стратегії-2003 присвячена питанням розвитку людських ресурсів і підвищення рівня поінформованості громадськості.

Стратегічна програма в сфері інтелектуальної власності 2006 року (даліше – Стратегія-2006) є достатньо містким документом, який орієнтований на національну ціль – підвищення міжнародної конкурентоздатності японської промисловості. Стратегія-2006 також мала на меті поєднання процесу створення нових результатів творчої діяльності та досліджень і їх використання в промисловості. Саме тому структура Стратегії-2006 повторює структуру Стратегії-2003 року і складається із 5 розділів: створення об'єктів інтелектуальної власності, охорона об'єктів інтелектуальної власності, використання об'єктів інтелектуальної власності, розвиток бізнесу з використанням цифрового контенту, розвиток людських ресурсів. Окремо в Стратегії-2006 виділений розділ, в якому зосереджуються основні досягнення в політиці в сфері інтелектуальної власності і основні законодавчі зміни (2003-2006 роки), а також коротка інформація щодо імплементації Стратегії.

В якості основних досягнень в сфері створення об'єктів інтелектуальної власності відмічається, що:

- створено 43 штаб-квартири інтелектуальної власності в університетах, близько 40 організацій по ліцензуванню технологій в університетах та науково-дослідних організаціях (станом на березень 2005 року);

- кількість національних патентів, отриманих університетами і державними науково-дослідними організаціями зросла в 2,5 рази в період з 2002 року по 2005 рік, кількість ліцензійних договорів і сума виплат по збільшилась в 2,1 рази і 5 раз відповідно з 2002 року по 2004 фінансовий рік;

- станом на кінець 2005 фінансового року загальне число університетських стартапів вросло до 1503.

У сфері вдосконалення правової охорони об'єктів інтелектуальної власності за трирічний період Стратегії-2003 було прийнято близько 30 змін до чинного законодавства, зокрема верхня межа для терміну обмеження свободи та сума

штрафу за порушення прав інтелектуальної власності були збільшені, відповідно до 10 років та 10 мільйонів йен. Також була введена в експлуатацію система доступу до інформації трьох патентних відомств Японії, США та Європейського патентного відомства.

Значна частина Стратегії-2006 року присвячена питанням економіки. У цілях підвищення активності використання об'єктів інтелектуальної власності в економіці для малих та середніх підприємств, а також венчурних компаній був передбачений, зокрема безплатний доступ до баз патентної інформації для її використання при підготовці патентних заявок. Також запропоновано зниження мита за розгляд патентних заявок та видачу патентів.

У цілях стимулювання органів місцевої влади запропоновано розробляти і застосовувати стратегії на територіальному рівні. У результаті територіальні органи влади Японії станом на квітень 2006 року повністю закінчили підготовку своїх локальних стратегій у сфері інтелектуальної власності.

Стратегічна програма в сфері інтелектуальної власності (далше – Стратегія-2007) повторює Стратегію-2006 року та вміщує більш деталізовані міри із зазначенням конкретних структур Стратегії органів державної влади, відповідальних за виконання. Окремим напрямом є розвиток бренду Японії, у рамках якого передбачаються завдання щодо популяризації національної культури харчування, створення привабливих брендів регіонів країни, тощо.

Основна концепція Стратегії-2007 базувалася на двох документах, прийнятих Урядом Японії в березні 2007 року – «Інновації 25» і Стратегія культурної/творчої індустрії Японії.

У Стратегічній програмі в сфері інтелектуальної власності 2010 року (далі Стратегія-2010) відмічається, що при вірному і повному використанні сильних сторін є можливість досягнути стабільного лідерства в конкуренції на зарубіжних ринках та активізувати внутрішні ринки й досягнути стабільного економічного зростання. Для того, щоб повною мірою використовувати такі об'єкти інтелектуальної власності Японія створила та реалізувала стратегію розвитку людських ресурсів, стратегію створення інновацій, стратегію створення міжнародних стандартів і стратегію розвитку глобального бізнесу.

Виходячи із поставлених цілей, Стратегія-2010 розділена на три під стратегії і складається із пріоритетних завдань до кожної з них. До кожного завдання вказані цільові кількісні показники реалізації, які орієнтовані на 2020 рік.

Перша під стратегія направлена на підвищення конкурентоздатності шляхом створення міжнародних стандартів у конкретних стратегічних областях для міжнародної стандартизації. Для забезпечення майбутнього росту Японія вибрала і сконцентрувала зусилля на галузях промисловості, в яких дана країна має

технологічні переваги – передові медичні технології, вода, транспортні засоби майбутнього покоління, залізничні шляхи, енергетичний менеджмент, цифровий контент, роботи і робототехніка.

Друга під стратегія присвячена сприянню росту на основі розвитку цифрового контенту. У цілях сприяння розширення використання контенту за кордоном, купівлі міжнародних каналів розподілу і передачі інформації за кордон, необхідно терміново сформувати державно-приватний інвестиційний фонд, а також сформувати ефективну податкову систему. Японія активно сформувала інфраструктуру розвитку людських ресурсів шляхом формування контенту, який використовує інформаційно-комунікативні технології включаючи цифрові підручники для навчання, тощо.

Прогнозовані очікувані результати станом на 2020 рік передбачають прибутки від авторського контенту із за кордону від 1,2 триліона йен (2009) до 2,6 трлн йен.

Третя під стратегія направлена на посилення інтелектуальної власності, пов'язаної із міжгалузєвою промисловістю. Вдосконалення патентної системи базувалось на спрощенні процедури подання заявок, а також прийняття зусиль для досягнення більш швидкого взаємного визнання результатів патентної експертизи в кожній країні між Японією, США, Європою, Китаєм.

Стратегія в сфері інтелектуальної власності 2012 року (далі – Стратегія-2012) потужно про стимулювала систему об'єктів авторських прав. Розглядаючи глобальні зміни, що спричинені цифровою епохою, Урядом Японії прискорено процес вдосконалення інноваційного середовища шляхом створення нових підприємств і нових ринків. У Стратегію-2012 включені дві об'ємні додаткові стратегії, що направлені на зміцнення конкурентоздатності Японії на світовому ринку:

1. Комплексна стратегія інновацій в інтелектуальній власності;
2. Комплексна стратегія по збільшенню цифрового контенту.

Нова науково-технічна політика інноваційного розвитку Японії на 2011-2015 роки була визначена в IV Базовому плані розвитку науки та технологій уряду Японії (далі – Базовий план). Після аварії на АЕС «Фукусіма-1» у 2011 році в результаті землетрусу і цунамі, який призвів до масштабної техногенної катастрофи, довіра населення Японії до науки зменшилась. Японці вимагали від органів влади зміни основного вектору науково-технічної політики, у зв'язку з чим до Базового плану були внесені значні корективи.

Зокрема, Японія акцентувала увагу на підтримку стійкого соціально-економічного зростання, що передбачає також захист від стихійного лиха, просування екоіновацій, системну підтримку кооперації між бізнесом, академічним сектором та державою. Базовий план визначив

курс на розробку науково-технічної політики при тісній взаємодії із суспільством, сфокусувався на розвитку людського капіталу, поглибленні фундаментальних досліджень і зафіксував необхідність зосередження зусиль вчених на ключових викликах, які стоять перед країною.

Значимий для формування науково-технічної політики Японії також документ – План стимулювання економічного росту (далі – План). Він був прийнятий із приходом до влади Японії ліберально-демократичної партії. Відповідно до Плану, його завдання повинні спільно виконуватись двома організаціями – Радою промислової конкурентоздатності та Радою науково-технічної політики.

В Японії залишається чинним проект Science for RE-designing Science, Technology and Innovation Policy (SciREX), який якісно доповнює Базовий план і затверджує курс на зміну традиційних механізмів формування науково-технічної політики.

Одним із напрямків SciREX є програма «Фундаментальне дослідження і розвиток людських ресурсів», яка містить два основні завдання – стимулювання міжнародних дослідницьких проектів та навчання менеджерів нового типу, які здатні формувати і проводити політику в сфері науки та інновацій. Підготовку висококваліфікованих кадрів планується здійснювати на базі так званих інститутів – «хабів» – передових університетів Японії.

Висновки. Японія успішно увійшла в клуб великих держав і вже зараз успішно конкурує

в економічній і технологічній сфері із Заходом. У даній країні активні широкі наукові та технологічні зв'язки з найбільш розвинутими в даних галузях країнами – Європою та США. Японія докладає значних зусиль щодо розширення фундаментальних досліджень, зокрема в сфері реформи освіти в напрямку виховання творчих особистостей на всіх рівнях освітнього процесу.

Дана країна послужила прикладом для здійснення модернізації і виходу на передові позиції багатьом країнам, зокрема азіатським, які також як і Японія не ставлять за мету зміну соціокультурних основ.

Сьогодні, в умовах серйозних демографічних зрушень, Японія може створити зовсім нову модель – модель старіючого суспільства з невеликою кількістю дітей і показати вихід із складного демографічного становища іншим країнам, які знаходяться в такій же ситуації як і Японія.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. IP Strategic Policy Outline. Затверджений Стратегічною радою з питань інтелектуальної власності 3 липня 2002 року. – Режим доступу: <http://japan.kantei.go.jp>.
2. Bloomberg Financial Glossary. – Режим доступу: <http://www.isotranslations.com/resources/Bloomberg%20Financial%20Glossary.pdf>.
3. Basic Law on Intellectual Property #122 of 2002, Japan. – Режим доступу – http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=138187.